

SAVODXONLIK DARSLARIDA ALIFBO BILAN ISHLASHNING METODOLOGIK JIHATLARI

Rajabova Zaynura Olloqulovna

Osiyo xalqaro universiteti magistri

Annotatsiya: Maqolada savodxonlik darslarida alifbo ishlashning metodologik jihatlari yoritilgan. Alifbo o'rgatish jarayonida qo'llaniladigan usullar, metodlar va pedagogik texnologiyalar haqida so'z yuritiladi. Maqolada alifbo o'rgatishning zamonaviy talablari, o'quvchilarning yosh xususiyatlari va ularga mos metodlarni tanlashning ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, savodxonlik darslarida alifbo ishlashda samaradorlikni oshirish yo'llari va usullari haqida fikrlar bildirilgan.

Kalit so'zlar: savodxonlik, alifbo, metodologiya, pedagogik texnologiyalar, o'qitish usullari, yosh xususiyatlari, samaradorlik.

Kirish:

Savodxonlik darslari boshlang'ich ta'limning eng muhim bosqichlaridan biri hisoblanadi. Bu bosqichda alifbo ishlash asosiy o'rin tutadi, chunki alifbo o'zlashtirish o'quvchilarning keyingi ta'lim jarayoniga tayyorligini belgilaydi. Alifbo o'rgatish jarayonida metodologik jihatlarni to'g'ri tanlash va qo'llash o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashda katta ahamiyatga ega. Maqolada alifbo ishlashning metodologik jihatlari, zamonaviy talablar va samarali usullar haqida to'xtalib o'tiladi.

Asosiy qism:

Alifbo o'rgatishning metodologik asoslari:

Alifbo o'rgatish jarayonida metodologik yondashuvlar asosiy o'rinni egallaydi. Bu jarayon o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilishi kerak. Yosh bolalar uchun vizual va o'yinli usullar samarali hisoblanadi. Misol uchun, harflarni rangli rasmlar, kartochkalar yordamida o'rgatish, bolalarning diqqatini jalb qiladi va bilimlarni yaxshi o'zlashtirishiga yordam beradi.

Alifbo o'rgatishda qo'llaniladigan usullar:

Vizual usullar: Harflarni rangli rasmlar, posterlar, kartochkalar yordamida o'rgatish. Auditiv usullar: Harflarni tovushlar bilan bog'lab, ularni eshitish orqali o'rgatish. Kinestetik usullar: Harflarni qo'l harakatlari yordamida yozish, ularni his qilish orqali o'zlashtirish. O'yinli metodlar: Alifbo o'yinlari, qiziqarli topshiriqlar orqali bilimlarni mustahkamlash.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning roli:

Zamonaviy ta'limda interfaol metodlar, multimedia vositalari, kompyuter dasturlari kabi texnologiyalardan foydalanish alifbo o'rgatish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. Misol uchun, interfaol darsliklar, onlayn platformalar va o'quv dasturlari yordamida bolalarning alifboni tezroq va qiziqarli tarzda o'zlashtirishi mumkin.

O'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olish:

Yosh bolalarning psixologik va fiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda darslarni tashkil etish muhimdir. Bolalar uchun qisqa va qiziqarli mashqlar, o'yinlar, she'rlar, qofiyalar

yordamida alifbo o'rgatish samarali bo'ladi. Shuningdek, har bir bolaning individual qobiliyatlarini hisobga olish, ularga mos metodlarni tanlash kerak.

Samaradorlikni oshirish yo'llari:

Alifbo o'rgatish jarayonida samaradorlikni oshirish uchun quyidagi omillarni hisobga olish kerak:

Darslarni muntazam ravishda tashkil etish.

O'quvchilarning faolligini oshirish.

Har bir bolaning bilim darajasini nazorat qilish va ularga moslashuvchan yondashuvni qo'llash.

Ota-onalar bilan hamkorlik qilish va ularni dars jarayoniga jalb qilish.

Muhokama qismi:

Savodxonlik darslarida alifbo ishlashning metodologik jihatlari haqida gap ketganda, birinchi navbatda, bu jarayonning murakkabligi va ko'p jihatligi ta'kidlanishi kerak. Alifbo o'rgatish nafaqat harflarni o'qish va yozishni o'rgatishdan iborat emas, balki bolalarning nutqiy, intellektual va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Shu sababli, bu jarayonda qo'llaniladigan metodlar va usullar o'quvchilarning yosh xususiyatlariga, bilim darajasiga va individual qobiliyatlariga mos kelishi shart.

Zamonaviy ta'limda alifbo o'rgatish jarayonida an'anaviy metodlardan tashqari, innovatsion texnologiyalardan foydalanish keng tarqalmoqda. Interfaol darsliklar, multimedia vositalari, kompyuter dasturlari va onlayn platformalar yordamida darslarni qiziqarli va samarali tashkil etish mumkin. Biroq, bu texnologiyalarni qo'llashda o'qituvchilarning pedagogik tajribasi va bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olish muhimdir. Masalan, yosh bolalar uchun vizual va o'yinli usullar samarali bo'lsa, kattaroq yoshdagi o'quvchilar uchun murakkabroq va tizimli metodlarni qo'llash maqsadga muvofiqdir.

Shuningdek, alifbo o'rgatish jarayonida o'quvchilarning faolligini oshirish va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga alohida e'tibor berish kerak. Bu esa o'qituvchining kreativ yondashuvi, darslarni innovatsion usullar bilan tashkil etishi va o'quvchilarni doimiy ravishda rag'batlantirishi orqali amalga oshirilishi mumkin. Misol uchun, harflarni o'rgatishda she'rlar, ertaklar, qiziqarli hikoyalar va o'yinlardan foydalanish bolalarning diqqatini jalb qiladi va bilimlarni yaxshi o'zlashtirishiga yordam beradi

Bundan tashqari, alifbo o'rgatish jarayonida ota-onalar bilan hamkorlik qilish ham katta ahamiyatga ega. Ota-onalar bolalarning uyda alifbo bilan ishlashini qo'llab-quvvatlashlari, ularga dars mavzularini mustahkamlashda yordam berishlari orqali o'quvchilarning bilim darajasi yanada oshirilishi mumkin.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, savodxonlik darslarida alifbo ishlashning metodologik jihatlari ko'p jihatli va murakkab jarayon bo'lib, unda an'anaviy va zamonaviy usullarni uyg'unlashtirish, o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olish va ularning faolligini oshirish orqali samaradorlikni oshirish mumkin. Bu esa bolalarning kelajakdagi ta'lim yo'lida muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun mustahkam asos yaratadi. Savodxonlik darslarida alifbo ishlashning metodologik jihatlari o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini shakllantirishda asosiy rol o'ynaydi. Alifbo o'rgatish jarayonida qo'llaniladigan usullar, metodlar va texnologiyalar

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos kelishi, ularning qiziqishlarini uyg'otishi va bilimlarni mustahkamlashiga xizmat qilishi kerak. Zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish, o'quvchilarning faolligini oshirish va individual yondashuvni qo'llash orqali alifbo o'rgatish jarayonini samarali tashkil etish mumkin. Bu esa bolalarning keyingi ta'lim jarayoniga yaxshi tayyorlanishiga imkon yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurashidova, G. (2024). O'QUVCHILARDA DESTRUKTIV XULQ KO'RINISHLARINING PAYDO BO'LISHI VA UNING OLDINI OLISH CHORALARI. *Medicine, pedagogy and technology: theory and practice*, 2(9), 651-659.
2. Abdurashidova, G. (2024, May). O'smirlarda destruktiv xulq ko'rishlari shakllanishining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari. In *CONFERENCE ON THE ROLE AND IMPORTANCE OF SCIENCE IN THE MODERN WORLD* (Vol. 1, No. 4, pp. 5-7).
3. Gavhar, A. (2025). IJTIMOY TA'SIR VA MANIPULYATSIYA: PSIXOLOGIK VA IJTIMOY TAHLIL. *The latest news and research in education*, 2(1), 21-27.
4. Gavhar, A. (2025). LIDERLIK VA UNING TURLARI: IJTIMOY PSIXOLOGIYADA MUHIM TUSHUNCHA. *The latest news and research in education*, 2(1), 14-20.
5. Gavhar, A. (2025). ALTRUIZM VA YORDAM KO'RSATISH: IJTIMOY PSIXOLOGIYANING MUHIM TUSHUNCHALARI. *The latest news and research in education*, 2(1), 1-7.
6. Gavhar, A. (2025). KONFORMIZM VA IJTIMOY BOSIM: IJTIMOY PSIXOLOGIYANING MARKAZIY TUSHUNCHALARI. *The latest news and research in education*, 2(1), 56-62.
7. Gavhar, A. (2025). O'ZARO TA'SIR VA GURUH DINAMIKASI: JAMIYATDAGI PSIXOLOGIK JARAYONLAR. *The latest news and research in education*, 2(1), 42-48.
8. Gavhar, A. (2025). YOSH DAVRIDA QAROR QABUL QILISH VA MAS'ULIYAT. *The latest news and research in education*, 2(1), 35-41.
9. Gavhar, A. (2025). GURUHNING SHAXSGA TA'SIRI: IJTIMOY PSIXOLOGIYA ASOSLARI. *The latest news and research in education*, 2(1), 8-13.
10. Gavhar, A. (2025). STEREOTIPLAR VA DISKRIMINATSIYA: IJTIMOY PSIXOLOGIK TUSHUNCHALAR. *The latest news and research in education*, 2(1), 49-55.
11. Gavhar, A. (2025). GURUHLARARO ZIDDIYATLAR VA KONFLIKTLAR: IJTIMOY PSIXOLOGIYANING MUAMMOLARI. *The latest news and research in education*, 2(1), 63-69.